

# Modul I

## Sesija 3

### KONTROLNI PLAN

#### - prvo analiza pa onda dokument -

Tim GI  
akademije

Dragana  
Tar,

Nikola  
Kostić,

Aleksandra  
Novaković

Tamara  
Živadinović



## Kontrolni plan = standard za OGP



SPECIFIKACIJA  
obuhvata ključne  
proizvodne tačke  
svakog GI proizvoda

SISTEM KONTROLE  
I SERTIFIKACIJE  
opis načina  
sprovođenja  
kontrola, kada se  
vrše i ko ih sprovodi

ZAŠTIĆEN ZNAK  
koji garantuje da je  
predmet  
ocenjivanja  
usaglašen sa  
specificiranim  
zahtevima



## Koji akteri treba da budu uključeni u izradu i verifikaciju kontrolnog plana?

Mentimeter

- Proizvođači/ organizacija proizvođača
- Sertifikaciono telo
- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
- Akreditaciono telo Srbije

[www.menti.com](http://www.menti.com)



## Ko i kada izrađuje Kontrolni plan?

Kontrolni plan izrađuju proizvođači/  
udruženje proizvođača i  
sertifikaciono telo

Kontrolni plan se izrađuje nakon usvajanja Elaborata/  
Specifikacije

Ipak o KONTROLNIM TACKAMA treba razmišljati tokom definisanja elaborata/  
specifikacije

Kontrolni plan odobrava Ministarstvo i on postaje STANDARD za taj proizvod sa geografskom oznakom



## Od čega se sastoji Priručnik za kontrolu/ Kontrolni plan ?

### Prvi deo: kontrole i sertifikacija,

- Ko šta radi, kada i kako?

### Drugi deo: pravila i sankcije

- Definisati različite neusklađenosti: strukturalne, tehničke i neusklađenost dokumentacije, nagomilane neusaglašenosti
- Šta se dešava kada se ustanovi neusaglašenost

### Treći deo: potrebna dokumenta

- Njihovo vođenje i dostavljanje, uključujući i kontrolne liste koje se tiču Elaborata/ Specifikacije



## Sertifikacija proizvoda se kod OGP bazira na kontroli tri ključne komponente:

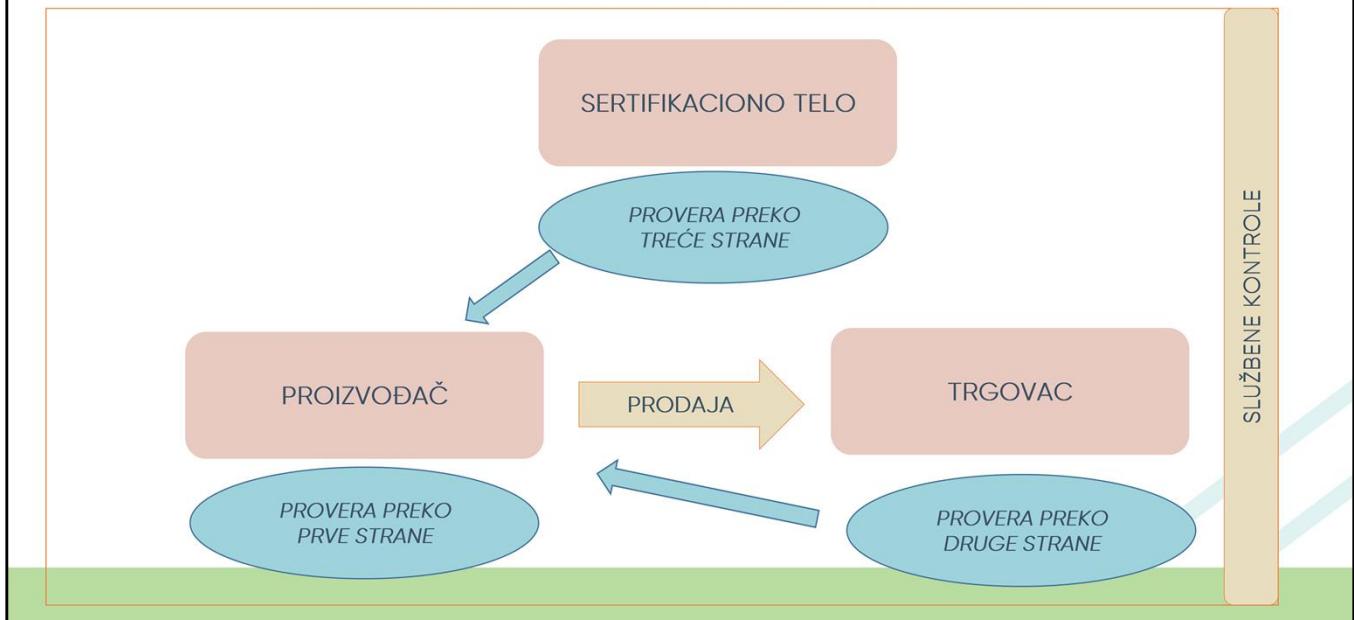
Kontrola proizvodnje	Finalni proizvod		Sledljivost
	Fizičke i hemijske analize	Organoleptička analiza	

Sve tri komponente imaju tri nivoa kontrole:

- Samokontrola
- Interna kontrola
- Kontrola treće strane



## NIVOI I VRSTE KONTROLA





## Diskusija u grupi – ideje na Jamboard-u

Šta treba obavezno kontrolisati kod GI proizvoda u skladu sa njegovim imenom?

- Kod oznake Ime porekla (neparne grupe)
- Kod Geografske oznake (parne grupe)



## KORAK PO KORAK DO KONTROLNOG PLANA

ELABORAT/  
SPECIFIKACIJA

IDENTIFIKACIJA TAČAKA/  
ZAHTEVA ZA KONTROLU

ZA SVAKI ZAHTEV  
IDENTIFIKACIJA  
KLJUČNIH IZLAZNIH ILI  
ULAZNIH ELEMENATA

ADEKVATNI ZAHTEVI SU ONI KOJI MOGU DA BUDU PRIMENJENI I KONTROLISANI (MERLJIVI) !  
ADEKVATNE KONTROLE SU EFKEKTIVNE, EFIKASNE I REZULTAT JE MERA (SANKCIJA I LI NAGRADA)  
!

KOJI SU KRITERIJUMI  
PRIHVATLJIVOSTI I  
PREDVIĐENE SANKCIJE  
MERE?

KOJI JE METOD  
KONTROLE?  
KAKO? KO? KADA?  
KOLIKA JE UČESTALOST I  
OBIM UZORKOVANJA?

KOJA JE KRITIČNA  
TAČKA I ŠTA JE  
PREDMET KONTROLE?  
ŠTA?



## Sistem sertifikacije za Ražani hleb iz Valea PDO

PROIZVODAČ  
MLINARI  
PEKARI

### Kontrole kvaliteta

#### 2 / Uslovi proizvodnje useva

Integralna proizvodnja  
Kodeks praksi čl. 5.2: Usevi se proizvode po metodi koja je u skladu sa zaštitom životne sredine

#### 4 / Sastav sirovine

Specifikacija / Elaborat Čl.6: .najmanje 90% raži

#### 7 / Kvalitet brašna

Specifikacija Čl.7.4: vlažnost <14% i senzorne karakteristike

#### 8 / Poštovanje procesa pravljenja hleba

Elaborat: Čl.8: osnova i „maja”, Čl 5.1 i 9: sastojci, Čl.10: koraci pravljenja hleba.

#### 9 / Degustacija hleba

Elaborat Čl.3,4 i 11: oblik i izgled, boja, tekstura, miris / aroma i ukus.

### Kontrole sledljivosti

#### 1/ Registrar parcela

Pripadanje geografskom području  
Specifikacija Čl 2: proizvodnja žitarica (raž i pšenica), njihova transformacija u brašno su takođe na geografskom području.

#### 3/ Inspekcija postojanja parcela i prinosa

Specifikacija Čl 7.2.:Kvalitet žitarica

#### 5/ Skladištenje useva u mlinovima

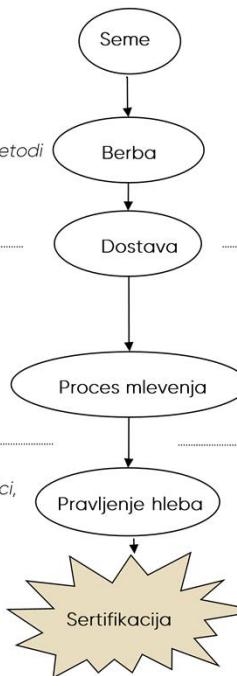
Specifikacija Čl.7.3:  
.Maksimalno dve godine u skladištu

#### 6/ Skladištenje brašna, godišnja kontrola situacije sa zalihamama (u maju)

Specifikacija Čl. 7.5 i 7.6:  
.Maksimalno 4 meseca u skladištu nakon mlevenja, odvojeno od drugog brašna

#### 10 / Obeležavanje

Kontrolisana distribucija oznaka i/ili vreća za brašno  
Specifikacija Čl.12: Svi hlebovi se prodaju sa obaveznom nalepnicom/oznakom



PROIZVODAČ

MLINARI

PEKARI



## HAJDE DA IZLISTAMO

### rad u grupama – Jamboard –

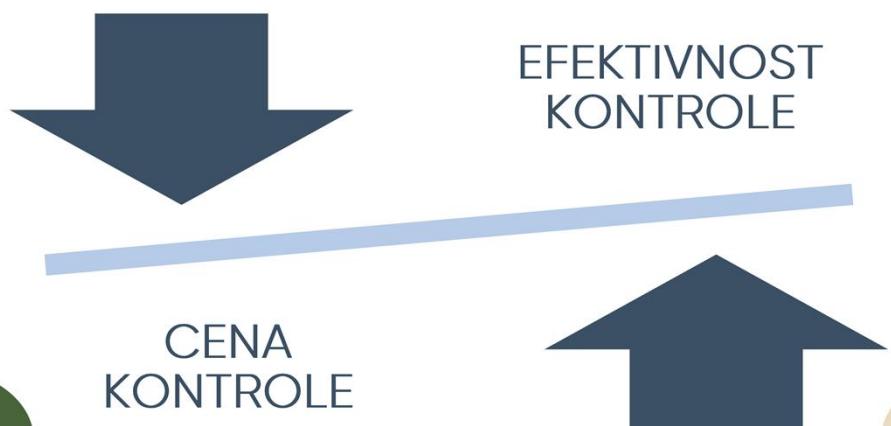
Elaborat Oblačinka iz Oblačine – ime porekla:

U okviru imena porekla jedini dozvoljen varijetet za proizvodnju ploda višnje  
Oblačinka iz oblačine je domaća sorta Oblačinska višnja.

IDENTIFIKACIJA ZAHTEVA	ŠTA SE KONTROLIŠE	KO KONTROLIŠE	KADA SE KONTROLIŠE I KOLIKO ČESTO	KAKO SE KONTROLIŠE I KOJI JE KRITERIJUM	MERA SANKCIJE
Dozvoljeni varijeteti/sorte					



## NA ŠTA JOŠ OBRATITI PAŽNJU



Primer porekla sirovine:

Opcija 1: kontinualno vršenje analize izotopa (visko cena)

Opcija 2: izjava člana grupe (mala efektivnost)

Opcija 3: vođenje evidencije i kontrola sledljivosti kroz pregled dokumentacije (balans)



## UTICAJ NA CENU

Sistem kontrole **ima određenu cenu**, uključuje različite takse, konsultantske usluge i sl. i zavisi od:

### Broja kontrolnih tačaka

(elaborati koji su sačinjeni pre obavezne sertifikacije moraju proći kroz sistem „fokusiranjakontrolnih tačaka)

**Direktnih troškova:**  
hemiske analize, troškovi kontrole ...

**Indirektnih troškova:**  
vreme potrebno za upravljanje dokumentacijom i popunjavanje obrazaca, vreme potrebno za prisustvo/sprovodenje kontrole, putni troškovi.



## Optimizacija/smanjenje troškova kontrole

Smanjenje troškova kontrole se prvenstveno postiže:

izborom optimalnih parametara i metoda kontrole

sertifikacijom grupe

(smanjuju se administrativni troškovi i obim kontrole sertifikacionog tela)

integracijom sistema i kombinovanim kontrolama

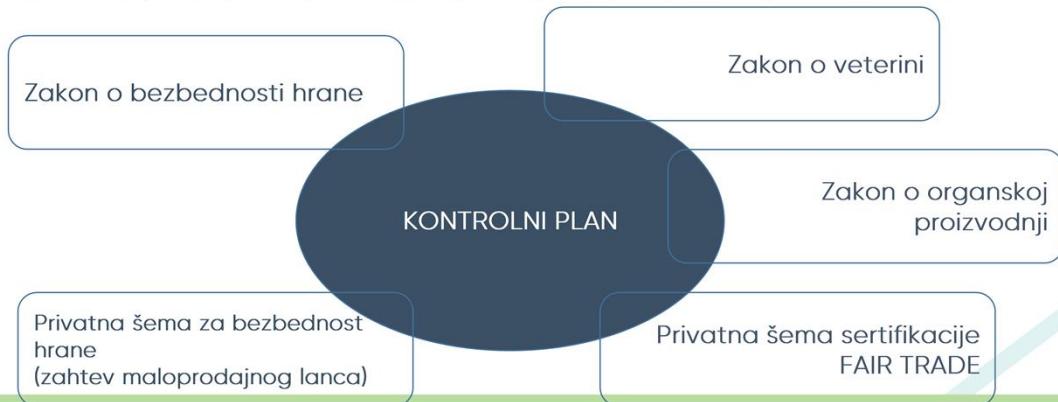
(npr. u slučaju sertifikacije prema različitim standardima, jedna kontrola prema više standarda),

raspodelom ili različitom distribucijom troškova kontrole (razvoj jakog internog sistema kontrole)



## NA ŠTA JOŠ OBRATITI PAŽNJU

- Prilikom kreiranja kontrolnog plana važno je uzeti u obzir postojeće sisteme kontrole i šeme sertifikacije (javne/državne ili privatne) koje se odnose na proizvod i potražiti mogućnost sinergije, posebno one koje mogu smanjiti troškove (npr. dupliranje evidencije, dupliranje ispitivanja, kontrola ...)



Odličan primer za već uspostavljen sistem sledljivosti ušne markice i razvoj elektronskog registra goveda i mogućnost delimične automatizacije kontrole



## NA ŠTA JOŠ OBRATITI PAŽNJU

### KORIŠĆENJE REZULTATA

Mogućnost korišćenja postojećih rezultata i informacija (npr. ako je izvršena eksterna vanredna kontrola ili službena kontrola, razmotriti da li je potrebno nedugo nakon toga ponoviti istu aktivnost u okviru interne kontrole)

### OPTIMALAN BROJ POSETA

Veći broj parcijalnih kontrola drži učesnike stalno budnim, ali npr. u slučaju velike geografske razuđenosti donosi velike troškove, pa je potrebno uraditi sve što može tokom pojedinačne posete.

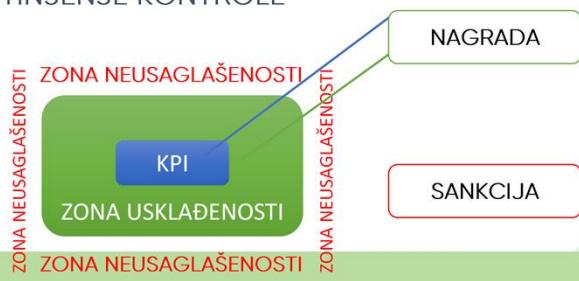
### OPTIMALAN BROJ POSETA

Analiza rizika u okviru konkretnog projekta/grupe (npr. ako zadruga distribuira seme svim članovima, rizik je manji (pa i nivo kontrole može da bude manji) u odnosu na situaciju kada svaki član grupe nabavlja seme samostalno.



## ZBOG ČEGA SU BITNE DEFINISANE SANKCIJE I NAGRade

- JASNA PRAVILA ZA SVE KOJA SU UNAPRED POZNATA
- DOSLEDNA PRIMENA PRAVILA PREMA SVIMA
- INTEGRITET PROIZVODNJE
- UPRAVLJANJE NEUSAGLAŠENIM PROIZVODOM
- STALNA POBOLJŠANJA
- SMANJIVANJE RIZIKA I POJEFTINJENJE KONTROLE





## VRSTE SANKCIJA I NAGRADA

Sankcije mogu biti raznovrsne (u skladu sa zakonom) i klasifikovane prema različitim tipovima.



Na primer:

### EKONOMSKE

(povećavanje/smanjenje članarine zbog troškova kontrole, deklasifikacija lota, suspenzija, veća otkupna cena ...)

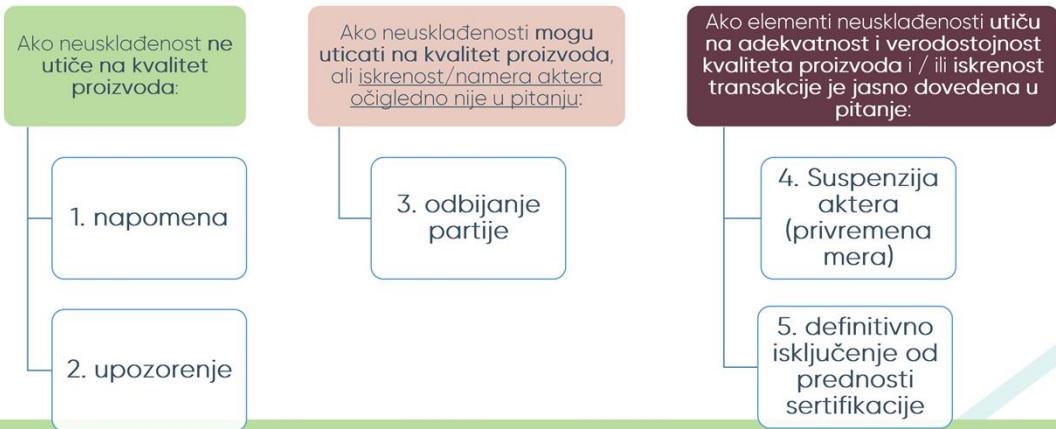
### SOCIJANE

(npr. Prikazivanje propusta/dostignuća na internim sastancima, isključivanje iz grupe/izbor člana godine ...)



## NIVOI I OPSEG SANKCIJA

NIVO I OPSEG SANKCIJA TREBA DA BUDE PROGRESIVAN I DA SE PRIMENJUJE U ZAVISNOSTI OD OZBILJNOSTI NEUSKLAĐENOSTI, ODNOŠNO UTICAJA NA KARAKTERISTIKE I STATUS PROIZVODA





## DELOKRUG SANKCIJA

NEUSAGLAŠENOSTI  
I SANKCIJE KOJE  
UTVRĐUJE GRUPA  
**SE ODNOSE NA  
ČLANOVE!**

NEUSAGLAŠENOSTI I  
SANKCIJE KOJE  
UTVRĐUJE  
SERTIFIKACIONO  
TELO SE ODNOSE **NA  
CELU GRUPU/  
OVLAŠĆENOG  
KORISNIKA!**

POVERENJE U  
PROIZVOD  
KOJE IZGUBI  
**POTROŠAČ JE  
ČESTO  
BESPOVRATNO!**



## Naučene lekcije sa Sesije 3:

### KONTROLNI PLAN TREBA DA OBEZBEDI

- POTVRDU USAGLAŠENOSTI SA ELABORATOM
- OBEZBEĐENJE INTEGRITETA
- MINIMALNO OPTEREĆENJE PROIZVOĐAČA
- PRAVOVREMENO UTVRĐIVANJE STATUSA I VREME REAKCIJE
- ODGOVARAJUĆE SANKCIJE KOJE ĆE VODITI STALNOM UNAPREĐENJU



## CASE STUDY – domaći zadatak

Koje biste sankcije predložili?

1. Tokom kontrole proizvođača ajvara od strane sertifikacionog tela utvrđeno je da je proizvođač dokupio od komšije papriku koja je iste sorte i sa istog područja (parcela pored) iako komšija nije registrovani član grupe proizvođača.

2. Tokom provere dokumentacije grupe utvrđeno je da je navedena situacija prijavljena internom kontroloru i da tokom interne kontrole nije bilo primedbi.



## Primer rezultata – domaći

IDENTIFIKACIJA ZAHTEVA	ŠTA SE KONTROLIŠE	KO KONTROLIŠE	KADA SE KONTROLIŠE I KOLIKO ČESTO	KAKO SE KONTROLIŠE I KOJI JE KRITERIJUM	MERA SANKCJE
Obavezan varijetet Oblačinska višnja	Dokumentacija koja prati sadni materijal	Samokontrola člana grupe	Prilikom zasnivanja novog zasada/sadnice	100%	Obavezujući (visok nivo uticaja)
	Postojeći zasadi i sadnice	Interni kontrolor	- prilikom prijema novog člana, i u slučaju novih zasada		
		kontrolor sertifikacionog tela	1 x godišnje tokom redovne kontrole na uzorku proizvođača		
	Plod (specifične karakteristike)	Panel za senzornu analizu			



## Primer rezultata – domaći zadatak

- Uzimajući u obzir zahtev iz Elaborata Oblačinke iz Oblačine (tabela), kao i rezultate diskusija sa sesije (Jamboard) sastavite svoju tabelu zahteva i kontrolnih tačaka na svakom od nivoa kontrole:
  - Samokontrola
  - Interna kontrola
  - Kontrola treće strane